

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
наукowo-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
«01» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК24. ФІНАНСИ

(назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти **бакалавр**

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**

Спеціальність **071 «Облік і оподаткування»**

Освітньо-професійна програма **«Облік, аудит та оподаткування»**

Київ
2022 рік

Робоча програма дисципліни «Фінанси» для студентів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», галузь знань 07 «Управління та адміністрування», „31” серпня, 2022 року - 28 с.

Розробники:

Бондарук Т. Г., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., професор.

І. О. Мельничук, ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою обліково-статистичного факультету НАСОН

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

©Бондарук Т. Г.,

Мельничук І.О.

©НАСОН, 2022 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»	Обов'язкова
Модулів – 1	Освітня програма: «Облік, аудит та оподаткування»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
Загальна кількість годин - 150		3 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5	Рівень освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції
		36 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
94 год.		
Індивідуальні завдання:		
год.		
Вид контролю: <u>екзамен</u>		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни полягає у вивченні сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту як на макро- так і на макрорівні. Знання цих питань дасть змогу опанування сучасної теорії і практики фінансової політики держави, розбудови фінансової системи ринкового зразка, і пов'язаних з цим проблем економічного розвитку та можливих шляхів їх розв'язання.

Засвоєння теоретичних засад фінансових відносин створює основу, на якій базується вивчення фінансових дисциплін, що розкривають конкретні питання організації фінансів у різних ланках фінансової системи. Особливої актуальності вивчення дисципліни набуває в умовах структурних зрушень ринкової економіки.

2.2. Завдання вивчення дисципліни - дослідження сучасних моделей фінансових відносин та особливості розподілу в них фінансових ресурсів; визначення фінансової системи держави та її структурної побудови; дати поняття основ фінансових відносин та закономірностей у всіх сферах та ланках фінансової системи держави і розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; визначення сукупності заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів реалізації економічної політики держави; вивчення особливостей фінансових відносин країн із розвинутою ринковою економікою та можливостей застосування даного досвіду в українській практиці.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет фінансової науки, її становлення та розвиток;
- сутність категорії фінанси, їх функції та особливості формування розподільних відносин в різних моделях економічних систем;
- склад та структуру фінансової системи держави;
- особливості фінансових відносин та базові фінансові категорії ланок державних фінансів: бюджет, державний кредит, соціальні позабюджетні фонди;
- специфічні ознаки та сутність фінансів мікроекономічного рівня: фінанси суб'єктів господарювання та фінансів домогосподарств;
- базові категорії, що формують фінансові відносини забезпечуючої сфери фінансів: страхового та фінансового ринків;
- особливості та тенденції розвитку фінансових відносин на світовому ринку, у тому числі фінансів країн з розвинутою економікою.

вміти:

- давати визначення та розуміти сутність базових фінансових категорій;

- виділяти фінансові відносини серед інших відносин економічної системи та визначати її місце в системі розподільних відносин;
- аналізувати вплив фінансових важелів на економічну систему держави;
- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між змінами у фінансових відносинах кожної ланки фінансової системи та станом всієї системи;
- визначати можливості застосування досвіду формування фінансових відносин країн з розвинутою економікою в українській практиці.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

спеціальних (фахові, предметні) компетентностей:

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

2.5 Передумови для вивчення навчальної дисципліни– наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонентів професійної підготовки освітньої програми ОК 10 «Основи економічної науки».

2.6. Програмні результати навчання:

ПРН07. Знати механізм функціонування бюджетної і податкової системи України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПРН11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І.

Змістовний модуль І. Теоретичні основи побудови фінансових відносин

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ

Відмінність категорій фінансів та грошей. Складові фінансових відносин. Об'єкт та предмет фінансів. Фінанси як економічна та історична категорія.

Суть фінансових відносин у формуванні системи розподілу ВВП. Характеристика суб'єктів і об'єктів фінансових відносин, існуючих природних протиріч та методів їх подолання. Фінансові категорії і їх взаємозв'язок з іншими економічними категоріями.

Призначення і роль фінансів. Основні завдання фінансів і вплив їх виконання на розвиток економіки.

Функції фінансів як характеристика їх сутності і призначення. Зміст розподільної функції: характеристика розподілу і перерозподілу створеної вартості, перетворення первинних доходів в доходи кінцевого споживання. Зміст контрольної функції. Взаємозв'язок розподільної та контрольної функцій. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Моделі фінансових відносин. Вплив моделей розподільних відносин на розвиток суспільного виробництва, приріст фінансових ресурсів, забезпеченість відтворювального процесу, структурну перебудову суспільного виробництва, гармонізацію інтересів суб'єктів економіки.

Базові терміни

Предмет фінансової науки, фінанси, фінансові відносини, фінансові ресурси, об'єкти і суб'єкти фінансових відносин, необхідність існування фінансів, характерні особливості фінансів, функції фінансів, модель фінансових відносин, природній конфлікт інтересів, ознаки фінансів.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 2. ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ.

Об'єктивні передумови виникнення фінансів, їх специфічні ознаки і необхідність реалізації в умовах товарного виробництва.

Етапи еволюції фінансів. Їх особливості, закономірності розвитку та характерні відмінності. Еволюція фінансової системи України.

Базові терміни

Фінанси, економічні відносини, об'єкти і суб'єкти розподілу, податок, данина, домени і регалії, фіск і скарб, бюджет, державні доходи, державні видатки, спеціальні фонди, державний кредит.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10, 14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 3. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Етапи історичного розвитку світової фінансової науки. Меркантилісти, класична та неокласична школи, учення Кейнса та неокейнсіанство, кейнсіансько-неокласичний синтез, монетаризм. Грошове правило Фрідмена.

Розвиток фінансової науки Росії. Найбільш значущі автори фінансових праць минулого та сучасності.

Історичний розвиток фінансової науки України.

Базові терміни

Меркантилізм, постулати А.Сміта, кейнсіанство, теорія ефективного попиту, неокейнсіанство, кейнсіансько-неокласичний синтез, посткейнсіанство, неокласична теорія, податкова концепція А.Лаффера, «крива Лаффера», неоконсервативні економічні теорії, монетаризм, «грошове правило», портфельна теорія, теорія оптимальних валютних зон.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,9]

ТЕМА 4. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Поняття та характеристика фінансової системи ті теоретичні основи її побудови. Структурна побудова її складових елементів, особливості централізованих і децентралізованих ланок фінансової системи. Взаємовідносини між окремими сферами та ланками фінансової системи.

Поняття внутрішньої та організаційної будови фінансової системи.

Управління фінансовою системою, функції і завдання органів та інститутів фінансового управління, характеристика інфраструктури фінансової системи.

Роль фінансової системи у забезпеченні економічного зростання держави. Удосконалення системи управління фінансами.

Базові терміни

Фінансова система, сфери фінансової системи, ланки фінансової системи, організаційна будова фінансової системи, внутрішня структура фінансової

системи, органи управління, централізовані ланки, децентралізовані ланки, інфраструктура фінансової системи.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 5. ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Фінансове право та фінансове законодавство. Його місце в фінансовій системі країни, значення та завдання. Фінансове законодавство України.

Фінансова політика – складова економічної та соціальної політики держави.. Завдання та принципи фінансової політики. Поняття стратегії і тактики в фінансовій політиці.

Види та типи фінансової політики. Складові фінансової політики. Передумови ефективності фінансової політики. Фінансова політика в умовах фінансової кризи.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Структура фінансового механізму.

Фінансове планування і прогнозування, принципи, методи, завдання. Фінансові норми і нормативи, ліміти та резерви, фінансові стимули і санкції.

Фінансовий контроль, його зміст та призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю в Україні.

Базові терміни

Фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, фінансовий механізм, фінансові методи, фінансові важелі, стимули та санкції, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, нормативно-правове, організаційне та інформаційне забезпечення, фінансове планування, управління фінансами, фінансовий контроль, фінансове право, фінансове законодавство.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 6. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Виникнення податків. Економічна необхідність і сутність податків, основні форми платежів до бюджету.

Функції податків і їх роль у забезпеченні збалансованості фінансових потоків і створенні умов для розвитку економіки.

Елементи оподаткування та класифікація податків. Прямі і непрямі податки, їх принципова відмінність і роль у формуванні податкового навантаження на суб'єкти економіки.

Податкова система України: структурна побудова і етапи становлення, основні вимоги до функціонування. Склад та принципи побудови.

Характеристика основних форм оподаткування і спрямованості їх дії. Непряме оподаткування: закордонний досвід застосування податку на споживання (ПДВ, податку з продажу та податку з реалізації). Економічні наслідки для економіки України використання податку на додану вартість.

Пряме оподаткування. Характеристика податку на прибуток та прибуткового податку з громадян: порядок та процедура їх визначення в Україні і за кордоном, наслідки дії.

Податки, регулюючі рух товарів: акцизний податок, мито. Порядок оподаткування, призначення, досвід застосування.

Податкова служба, її роль, функції, права та обов'язки. Напрями реформування податкової системи України.

Базові терміни

База оподаткування, загальнодержавні податки, майнові податки, місцеві податки і збори, непрямі податки, прямі податки, об'єкт оподаткування, платник податку, носій податку, одиниця оподаткування, податки, податки на споживання, податкова політика, податкова робота, податкова система, податковий звіт, податковий період, податкові пільги, прямі податки, система оподаткування, ставка податку, суб'єкт податку.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

Змістовний модуль 2. Фінансові відносини макроекономічного рівня ТЕМА 7. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як економіко-правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільча і контрольна функції бюджету. Роль бюджетного планування в діяльності держави.

Бюджетна система, основи її побудови та принципи організації. Характеристика бюджетної системи за структурною побудовою та призначенням її складових елементів. Міжбюджетні відносини. Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Поняття закріплених і регульованих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, їх значення у збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу, його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів державного і місцевих бюджетів. Проблеми бюджетного планування і бюджетного регулювання та шляхи їх вирішення.

Практика виконання доходної і видаткової частини державного і місцевих бюджетів України.

Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Концепції побудови бюджетної політики. Характеристика бюджетної політики в Україні, економічна необхідність забезпечення збалансованого бюджету.

Базові терміни

Бюджет держави, бюджетна політика, бюджетна стратегія, бюджетна тактика, бюджетний механізм, бюджетний устрій, бюджетна система, міжбюджетні трансферти, бюджетні права, бюджетний регламент, бюджетний процес, бюджетне планування, виконання бюджету, бюджетна звітність, бюджетне прогнозування, бюджетне регулювання, бюджетний розпис.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8]

ТЕМА 8. ДЕФІЦИТ БЮДЖЕТУ. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Види та наслідки бюджетного дефіциту. Необхідність скорочення і можливі джерела покриття.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх структура за напрямками формування. Форми і методи залучення коштів у бюджет, характеристика джерел їх утворення. Класифікація бюджетних доходів і витрат.

Характеристика доходної частини державного бюджету України за обсягом і структурою. Податкові та неподаткові надходження, їх склад і структура, офіційні трансферти.

Видатки державного бюджету, їх класифікація. Основні напрями використання бюджетних коштів. Функціональна, відомча, економічна та програмна структури видатків. Поточні та капітальні видатки. Характеристика видаткової частини державного бюджету України, достатності передбачених в ній коштів на розвиток соціальної сфери (культуру, науку, освіту, медицину), виробничі потреби, оборону і державне управління.

Базові терміни

Бюджетна класифікація, доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетне фінансування, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, баланс бюджету, державний борг, дефіцитне фінансування, монетизація бюджетного дефіциту, секвестр бюджету, фінансування бюджету, сеньйораж.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 9. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Форми державного кредиту. Класифікація державних позик. Внутрішній і зовнішній державний кредит, розвиток міжнародного і умовного (гарантованого) державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Класифікація державних внутрішніх позик. Обертання частки вкладів у державний кредит. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту.

Державний борг, економічна сутність, причини виникнення і наслідки зростання. Капітальний і поточний державний борг, джерела його погашення. Боргова залежність держави, її критичний рівень. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави.

Характеристика темпів зростання зовнішнього і внутрішнього боргу України і сучасна концепція управління державним боргом.

Базові терміни

Державний кредит, державні позики, облігація, казначейське зобов'язання, державний борг, внутрішній державний борг, зовнішній державний борг, державна заборгованість, поточний державний борг, капітальний державний борг, управління державним боргом, дефолт, обслуговування державного боргу, погашення державного боргу, реструктуризація.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

ТЕМА 10. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТНИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ ТА ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль в реалізації політики зміцнення економічної самостійності регіонів.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування: економічна база (природні ресурси, муніципальна власність, місцеве господарство) та канали поповнення (податкові надходження).

Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів.

Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Характеристика неподаткових надходжень у місцеві бюджети. Проблеми достатності доходів місцевих бюджетів і способи їх розв'язання. Міжбюджетні трансферти, їх види.

Видатки місцевих бюджетів, методи їх планування і соціально-економічна спрямованість. Обов'язкові та факультативні видатки. Розподіл видатків за рівнями бюджетної системи.

Позички місцевих рад, бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Позабюджетні кошти і валютні надходження, джерела формування і напрями використання, значення у вирішенні завдань розвитку регіонів.

Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.

Базові терміни

Місцеві фінанси, функції місцевих фінансів, фінансова незалежність місцевого самоврядування, місцеві бюджети, власні і закріплені доходи місцевих бюджетів, місцеві податки і збори, цільові фонди місцевого самоврядування, комунальний кредит, місцеві позики, бюджетний федералізм, бюджетна децентралізація, фінансове вирівнювання.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-18]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7,8,9]

4. РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ «ФІНАНСИ»

ТЕМА	Всього годин	Аудиторні		Інд.	СРС
		лекції	практ		
МОДУЛЬ I.					
Змістовний модуль I. Теоретичні основи побудови фінансових відносин					
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	16	4	2		10
Тема 2. Генезис та еволюція фінансів	14	4	2		8
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	16	4	2		10
Тема 4. Фінансова система	14	4	2		8
Тема 5. Фінансове право та фінансова політика	16	4	2		10
Тема 6. Податки. Податкова система	12	2	2		8
Змістовний модуль 2. Фінансові відносини макроекономічного рівня					
Тема 7. Бюджет. Бюджетна система	14	4	2		8
Тема 8. Бюджетний дефіцит. Доходи і видатки державного бюджету.	14	2	2		10
Тема 9. Державний кредит.	16	4	2		10
Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання	18	4	2		12
Всього	150	36	20		94

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1	<p>Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет фінансової науки 2. Суть фінансових відносин. 3. Характеристика суб'єктів і об'єктів фінансових відносин. 4. Фінансові категорії і їх взаємозв'язок з іншими економічними категоріями. 5. Функції фінансів, характеристика їх сутності і призначення. 	4
2	<p>Тема 2. Генезис та еволюція фінансів План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні передумови виникнення фінансів, їх специфічні ознаки. 2. Етапи еволюції фінансів. Їх особливості, закономірності розвитку та характерні відмінності. 3. Еволюція фінансової системи України. 	4
3	<p>Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінанси як економічна та історична категорія 2. Етапи історичного розвитку світової фінансової науки. 3. Меркантилісти, класична та неокласична школи, учення Кейнса та неокейнсіанство, монетаризм. 4. Грошове правило Фрідмена. 	4
4	<p>Тема 4. Фінансова система План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття внутрішньої та організаційної будови фінансової системи. 2. Управління фінансовою системою, 3. Функції і завдання органів та інститутів фінансового управління. 4. Характеристика інфраструктури фінансової системи. 	4
5	<p>Тема 5. Фінансове право та фінансова політика План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та типи фінансової політики. 2. Складові фінансової політики. 3. Передумови ефективності фінансової політики. 4. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. 	4
6	<p>Тема 6. Податки. Податкова система План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Елементи оподаткування та класифікація податків. 2. Прямі і непрямі податки, їх принципів авідмінність і роль у формуванні податкового навантаження на суб'єкти економіки. 3. Податкова система України: структурна побудова і етапи становлення. 	2

	4. Склад та принципи побудови податкової системи.	
7	<p align="center">Тема 7. Бюджет. Бюджетна система</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджет як економіко-правова категорія. 2. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. 3. Розподільча і контрольна функції бюджету. 4. Роль бюджетного планування в діяльності держави. 	4
8	<p align="center">Тема 8. Бюджетний дефіцит. Доходи і видатки державного бюджету.</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний дефіцит, його сутність та значення. 2. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх структура за напрямками формування. 3. Форми і методи залучення коштів у бюджет, характеристика джерел їх утворення. 4. Класифікація бюджетних доходів і витрат. 	2
9	<p align="center">Тема 9. Державний кредит.</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення державного кредиту 2. Форми внутрішнього державного кредиту. 3. Класифікація державних внутрішніх позик. 4. Державний борг та видатки на його обслуговування. 	4
10	<p align="center">Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль в реалізації політики зміцнення економічної самостійності регіонів 6. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. 7. Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави. 8. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів 	4
	Разом	36

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1	<p>Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть фінансових відносин у формуванні системи розподілу ВВП. 2. Характеристика суб`єктів і об`єктів фінансових відносин, існуючих природних протиріч та методів їх подолання. 3. Фінансові категорії і їх взаємозв`язок з іншими економічними категоріями. 	2

2	<p>Тема 2. Генезис та еволюція фінансів</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні передумови виникнення фінансів, їх специфічні ознаки і необхідність реалізації в умовах товарного виробництва. 2. Етапи еволюції фінансів. Їх особливості, закономірності розвитку та характерні відмінності. 3. Еволюція фінансової системи України. 	2
3	<p>Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи історичного розвитку світової фінансової науки. 2. Меркантилісти, класична та неокласична школи, учення Кейнса та некейнсіанство, кейнсіансько-неокласичний синтез, монетаризм. 3. Грошове правило Фрідмена. 	2
4	<p>Тема 4. Фінансова система</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття внутрішньої та організаційної будови фінансової системи. 2. Управління фінансовою системою, 3. Функції і завдання органів та інститутів фінансового управління. 4. Характеристика інфраструктури фінансової системи. 	2
5	<p>Тема 5. Фінансове право та фінансова політика</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та типи фінансової політики. 2. Складові фінансової політики. 3. Передумови ефективності фінансової політики. 4. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. 	2
6	<p>Тема 6. Податки. Податкова система</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Елементи оподаткування та класифікація податків. 2. Прямі і непрямі податки, їх принципів авідмінність і роль у формуванні податкового навантаження на суб'єкти економіки. 3. Податкова система України: структурна побудова і етапи становлення. 4. Склад та принципи побудови податкової системи. 	2
7	<p>Тема 7. Бюджет. Бюджетна система</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджет як економіко-правова категорія. 2. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. 3. Розподільча і контрольна функції бюджету. 4. Роль бюджетного планування в діяльності держави. 	2
8	<p>Тема 8. Бюджетний дефіцит. Доходи і видатки державного бюджету.</p>	2

	<p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний дефіцит, його сутність та значення. 2. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх структура за напрямками формування. 3. Форми і методи залучення коштів у бюджет, характеристика джерел їх утворення. 4. Класифікація бюджетних доходів і витрат. 	
9	<p style="text-align: center;">Тема 9. Державний кредит.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення державного кредиту 2. Форми внутрішнього державного кредиту. 3. Класифікація державних внутрішніх позик. 4. Державний борг та видатки на його обслуговування. 	2
10	<p style="text-align: center;">Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль в реалізації політики зміцнення економічної самостійності регіонів 2. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. 3. Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави. 4. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів 	2
	Разом	20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1.	<p>Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції фінансів як характеристика їх сутності і призначення. 2. Зміст розподільної функції: характеристика розподілу і перерозподілу створеної вартості, перетворення первинних доходів в доходи кінцевого споживання 	10
2.	<p>Тема 2. Генезис та еволюція фінансів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи еволюції фінансів. Їх особливості, закономірності розвитку та характерні відмінності. 2. Еволюція фінансової системи України. 	8
3.	<p>Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток фінансової науки Росії. 2. Найбільш значущі автори фінансових праць минулого та сучасності. 3. Історичний розвиток фінансової науки України. 	10
4.	<p>Тема 4. Фінансова система</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління фінансовою системою, функції і завдання органів та інститутів фінансового управління, характеристика інфраструктури фінансової системи. 2. Роль фінансової системи у забезпеченні економічного зростання держави. 3. Удосконалення системи управління фінансами. 	8
5.	<p>Тема 5. Фінансове право та фінансова політика</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансове планування і прогнозування, принципи, методи, завдання. 2. Фінансові норми і нормативи, ліміти та резерви, фінансові стимули і санкції. 3. Фінансовий контроль, його зміст та призначення. 4. Види, форми і методи фінансового контролю. 5. Суб'єкти фінансового контролю в Україні. 	10
6.	<p>Тема 6. Податки. Податкова система</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пряме оподаткування. 2. Характеристика податку на прибуток та прибуткового податку з громадян: порядок та процедура їх визначення в Україні і за кордоном, наслідки дії. 	8
7.	Тема 7. Бюджет. Бюджетна система	8

	<p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практика виконання доходної і видаткової частини державного і місцевих бюджетів України. 2. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади. 	
8.	<p>Тема 8. Бюджетний дефіцит. Доходи і видатки державного бюджету.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатки державного бюджету, їх класифікація. 2. Основні напрями використання бюджетних коштів. 3. Функціональна, відомча, економічна та програмна структури видатків. 	10
9.	<p>Тема 9. Державний кредит.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний борг, економічна сутність, причини виникнення і наслідки зростання. 2. Капітальний і поточний державний борг, джерела його погашення. 3. Боргова залежність держави, її критичний рівень. 4. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави. 	10
10	<p>Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатки місцевих бюджетів, методи їх планування і соціально-економічна спрямованість. 2. Обов'язкові та факультативні видатки. 3. Розподіл видатків за рівнями бюджетної системи. 	12
	Разом	94

8. Методи навчання

Технологія активного навчання передбачає використання активних методів навчання (метод проектів, моделювання професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, проведення «круглих столів», мозкові атаки, презентації тощо), орієнтованих на особистість студента, на його активну участь у саморозвитку, отримання якісних знань, професійних умінь, творче рішення конкретних проблем.

Метод проектів є одним із активних методів навчання. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів і критичного мислення, уміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі.

Метод проектів заснований на ідеї взаємодії та співробітництва студентів в ході навчального процесу, він створює умови для розвитку у них різних необхідних якостей і як автономної, і як соціально-активної особистості, здатної взаємодіяти в навчальній групі і приймати на себе відповідальність як особисту, так і за навчальну групу. Це створює умови для соціалізації особистості, розвиває її професійну та ділову активність. Саме такі якості необхідні студентам, щоб стати кваліфікованими фахівцями. Ті соціальні ролі, які приймають і виконують студенти в ході роботи над проектами (організатора, лідера, виконавця та ін.), Привчають і готують їх до виконання та вирішення складних проблемних професійних завдань у ситуаціях реальної взаємодії.

Ділові бесіди і рольові ігри – метод імітації прийняття управлінських рішень у різних виробничих ситуаціях – відносять до активних методів навчання, так як діяльність студента носить продуктивний, творчий, пошуковий характер. Ці методи стимулюють пізнавальні інтереси, підвищують мотивацію і сприяють активізації навчального процесу. Ігровий момент на заняттях сприяє зняттю напруги у відносинах, створенню позитивного емоційного клімату, позитивного характеру спілкування і атмосфери взаємодії. Позитивним моментом рольових ігор є також те, що навчаються самі створюють проект, обґрунтовують його і захищають, при цьому, не тільки відстоюючи свою точку зору, але і розуміючи і приймаючи думки інших.

Новою формою мовних ігор є вирішення проблеми, з якою зіткнулися фірми або установи – *dilemmadecision*. Студенти пропонують свої конструктивні методи і способи виходу в скрутній ситуації, ототожнюючи себе з співробітниками компанії та діючи від її обличчя. Після проведення мозкового штурму і колективного вибору способу вирішення проблеми студентам пропонується ознайомитися з шляхом вирішення даної задачі, який реально мав місце. Таким чином, даний метод навчання сприяє підвищенню мотивації до навчання, оскільки усвідомлення студентами того, що вони не тільки аналізують проблеми, пов'язані з майбутньою спеціальністю, а й обговорюють реальні події, дозволяє їм повірити у власні сили і дає додатковий стимул до навчання.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Робота в малих групах – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших.. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв’язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією - використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Відповідно до Положення про організацію навчання студентів НАСОА за індивідуальним графіком, студенти 3 курсу першого (бакалаврського) рівня у разі неможливості відвідувати заняття з поважних причин, що підтверджено відповідними документами, мають змогу отримати індивідуальний графік навчання, що дає їм право, визначеним у п.2.2 Положення, бути відсутніми на лекційних, семінарських та практичних заняттях та передбачає самостійне опрацювання студентом навчального матеріалу з відповідних дисциплін.

Студент, який має право на індивідуальний графік навчання, протягом перших двох тижнів нового семестру складає графік за визначеною формою (додаток 2 до Положення), погоджує його з викладачем дисципліни.

Студенти, що навчаються за індивідуальним графіком повинні своєчасно та в повному обсязі виконувати задання поточного і модульного контролів на платформі Moodle. Виконання індивідуального графіку навчання є підставою для допущення студента до екзаменаційної сесії на загальних підставах.

Консультації студентів, як мають індивідуальний графік навчання, здійснюється за семестровим графіком консультацій викладача. Окремий час консультації цих студентів не передбачено.

За виконання індивідуального графіку навчання відповідає студент.

9. Методи контролю

Серед методів контролю виділяють: усну перевірку, перевірку індивідуальної роботи і перевірку модульних робіт.

З метою систематизації знань, розвитку навчальної активності студентів організовано усний контроль, який проводиться у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних розрахунково-аналітичних робіт, модульного контролю, підсумкового заліку з дисципліни.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль модульний контроль, (розв'язання тестових та ситуаційних завдань на платформі Moodle), підсумковий контроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, стаття, реферат, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав сумарну кількість балів за три змістовні модулі, що не перевищує 49 балів, то студент вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Бюджетна система» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на семінарських заняттях, у т.ч.:	
	доповідь із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожен презентацію 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо студент не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.
	захист практичного завдання за умови його якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття завдання, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості розрахунків і доповіді)	за кожне завдання 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо студент не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	за правильну відповідь 1 бал
	ІНДЗ виконується у формі Есе (згідно календарного плану та завдання)	оцінка – 0–10 балів, (якщо робота виконана не вчасно - оцінка знижується на 4 бали)
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–4 балів
	Модульна контрольна робота 2 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–4 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Розв'язання тестових завдань	оцінка – 0–30 балів

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність у НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та

правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

10.Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (Модуль 1)												Іспит	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	ПМК	T6	T7	T8	T9	T10	ПМК		
6	4	6	6	6	8	6	6	4	4	6	8	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня » / Укладач І. О. Мельничук. Київ: НАСОА, 2022. 110 с. URL: <https://dist.nasoa.edu.ua/course/view.php?id=103>
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Фінанси», Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» 05 «Соціальні та поведінкові науки», Напрями підготовки: 071 «Облік і оподаткування», 051 «Економіка» / Ігнатова І.С., Мельничук І.О – К.: НАСОА, 2019. – 68 с. <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6580>
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Фінанси» (для студентів заочної форми навчання) / Бондарук Т. Г., Ігнатова І.С., Мельничук І.О. – К.: НАСОА, 2019. – 81 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6581>
4. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Колупаєв Ю. Б. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. / О. Т. Коваль, В. В. Пархоменко, Ю. Б. Колупаєв, НАСОА. К.: ТОВ «Видавництво Консультант», 2017. 260 с.
2. Луніна І. О., Бондарук Т.Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини : навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.–аналіт. агентство», 2019. 304 с.
3. Луніна І. О., Бондарук Т.Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.–аналіт. агентство», 2019. 304 с.
4. Фінанси : [навч. посібник. практикум] / І. І. Пилипенко, Т. Г. Бондарук, Л. Є. Момотюк, І. С. Ігнатова.К.: 2013. 306 с.
5. Фінанси : [навч. посібник] / І. І. Пилипенко, Т. Г. Бондарук, Л. Є. Момотюк, І. С. Ігнатова. К.: 2012. 466с.
6. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П. Бондаренко, О.И Вівчар, О.М. Чубка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
7. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П. Бондаренко, О.И Вівчар, О.М. Чубка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
8. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
9. Фінанси. Підручник./ за ред. І.О. Лютого .К.: Ліра-К. 2021. 728 с.

10. Фінанси. Підручник/ І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; заред. д. е. н., проф. І.О. Лютого. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
11. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар Львів: Видавництво “ПростірМ”, 2018. 298с.
12. Фінанси: навчальний посібник / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с.
13. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. \ Одеса: Атлант, 2015. 609 с.
14. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.
15. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; К., 2019. 272 с.
16. Ярошевич Н.Б. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. 298 с.

Допоміжна

1. Бондарук Т. Г. Мельничук І. О. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України. Статистика України, 2015. № 4. с. 46–52.
2. Бондарук Т. Г., Бондарук О. С., Мельничук Н. Ю. Державний борг України та видатки бюджету на його обслуговування. Статистика України, 2018. № 1. С. 30–39.
3. Бондарук Т.Г., Шевчук В.О., Мельничук Н.Ю. Механізм управління бюджетними ресурсами: проблеми та перспективи удосконалення. Облік і фінанси, 2016. № 3(73). С.111–114.
4. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Conceptual approaches to the financial stability of local budgets management. Економічні горизонти. 2019. № 2(9).
5. Bondaruk T. H., Bondaruk O. S., Kulish A. P. Influence of risks and state economic security treatments on foreign direct investments. Economies' Horizons, 2019. № 1(8). С. 77–88.
6. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S. Conceptual foundations of the development of business social responsibility in Ukraine. Economies' Horizons. 2020. № 1(12). С. 26–32.
7. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Financial sustainability as a factor of forming fiscal space of local budgets. Economies' Horizons. 2020. № 2(13). С. 4–16.

8. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с
9. Фінанси: навч. підручник / Кремень О.І. «Центр учбової літератури» 2018. 412с.
10. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Партин Н. Є. Селюченко. Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018. 388 с.
11. Bondaruk, T. H., Momotiuk, L. Ye., & Bondaruk, O. S. (2020). Budget Security as Factor of Economic Development of the State. *Statystyka Ukrainy - Statistics of Ukraine*, 2-3, 40-47.
12. Бондарук Т.Г. Проблеми та перспективи оцінки фіскального простору місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Ринок праці та зайнятість населення. Науково-практичний журнал. 2020. № 1(61). С. 34–43.
13. Bondaruk, T. H., Momotiuk, L. Ye., & Bondaruk, O. S. (2020). Budget Security as Factor of Economic Development of the State. *Statystyka Ukrainy - Statistics of Ukraine*, 2-3, 40-47.
14. Бондарук Т.Г. Проблеми та перспективи оцінки фіскального простору місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Ринок праці та зайнятість населення. Науково-практичний журнал. 2020. № 1(61). С. 34–43.
15. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
16. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексеєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.
17. Гроші та кредит: [навч. посібник. практикум] / д.е.н., професор Т. Г. Бондарук, ст. викладач І. С. Ігнатова, викладач І. О. Мельничук. К. 2019. 176 с.
18. Економічна теорія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей галузі знань «Управління та адміністрування» / укладачі: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 152 с.
19. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с
20. Фінанси: навч. підручник / Кремень О.І. «Центр учбової літератури» 2018. – 412 с.
21. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Партин Н. Є. Селюченко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018. – 388 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Урядового порталу. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс] – URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України URL: <http://www.mon.gov.ua>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – URL: <http://www.moz.gov.ua>.